

ปฏิรูปประเทศ การปฏิรูปด้านการศึกษา (มัธยมศึกษา)

● นำเสนอเมื่อ 7 ก.ค. 2560

การปฏิรูปประเทศของไทยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ (พ.ศ.2560) มาตรา 258 บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ สำหรับการปฏิรูปด้านการศึกษา นั้น ได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปไว้ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่

1) ให้สามารถดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เป็นค่าใช้จ่าย

2) ให้ดำเนินการตรากฎหมาย เพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรม ในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ด้วยเหตุที่การศึกษาระดับต่างๆ ของไทย มีต้นสังกัดแตกต่างกัน ในที่นี้จะขอเสนอเฉพาะการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยระดับชาติและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และโรงเรียนที่เป็นหน่วยงานระดับพื้นที่ โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกันทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่

จากการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ.2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา มีการดำเนินการที่ไม่ชัดเจน ไม่ค่อยสอดคล้องกัน เมื่อย้อนกลับไปดูการปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในอดีตของกรมสามัญศึกษาซึ่งถูกยุบไปเป็นกรณีศึกษาดูเหมือนจะมีการดำเนินการที่เข้มข้นชัดเจนภายใต้โครงการของกรมสามัญศึกษาที่มีการแบ่งส่วนงานระดับกรม โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ระดับกรมเป็นหน่วยรับผิดชอบในการทำหน้าที่ในเทศการศึกษามีส่วนในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง มีการจัดกลไกในการนิเทศการศึกษา ระดับเขตพื้นที่ เรียกว่าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 12 เขตการศึกษา

โดยกรมสามัญศึกษามอบอำนาจให้อยู่ในความดูแลของสำนักงานศึกษาธิการเขต สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำวิจัย และประเมินการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน คือ ศึกษานิเทศก์ประจำรายวิชาต่างๆ ที่ตรงกับรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (ฝ่ายการสอน) และยังมีศึกษานิเทศก์ที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการและการปฏิบัติงานแก่ครูสายสนับสนุน

ทางวิชาการ และการปฏิบัติงานแก่ครูสายสนับสนุนการสอนในโรงเรียน ขณะเดียวกันสายบริหารโรงเรียน ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษา และผู้ช่วยสถานศึกษา ก็มีศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะเพื่อประสานงานให้ข้อมูล วิจัย ประเมินผล และให้คำปรึกษา แก่ผู้บริหารโรงเรียน

ในด้านปรับปรุง/

พัฒนาการบริหารโรงเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนผ่านการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในระดับจังหวัดกรมสามัญศึกษาได้ออกแบบให้มีศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 1-2 คนเท่านั้น เพื่อให้เป็นหน่วยประสานงานระหว่างโรงเรียน และหน่วยศึกษานิเทศก์เขต มีระบบการทำงานที่เป็นเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพโดยส่วนกลาง (หน่วยศึกษานิเทศก์กรม) จะเป็นผู้จัดทำแผนหลัก (แผนการนิเทศการศึกษารายปี) โดยเชื่อมโยงกับแผนการนิเทศการศึกษารายปีของหน่วยศึกษานิเทศก์เขต เป็นรายปีทุกปีดำเนินการนิเทศการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดเต็มพื้นที่ทั้งประเทศ

กรณีศึกษาของระบบการนิเทศการศึกษาในอดีตของกรมสามัญศึกษาเป็นกิจกรรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง มีความสอดคล้องในลักษณะเดียวกัน ในส่วนของระบบการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศจะต้องได้รับการเขาอบรมหลักสูตรศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาทุกคนและมีการประชุมร่วมกันระดับชาติในรอบ 1 ปี ทั้งต้นปีงบประมาณและสิ้นปีงบประมาณ เพื่อเตรียมการและประเมินผลงาน ครูในสังกัดจะได้รับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณรูปแบบที่กล่าวถึงนี้เป็นความคมของภูมิปัญญาของนักศึกษาในอดีตที่ยิ่งใหญ่มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งอดีตอธิบดีกรมสามัญศึกษา รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาทุกท่าน

เมื่อกฎหมายสูงสุดกำหนด แนวทางปฏิรูปการศึกษาให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน กรณีศึกษาในอดีตในการทำงานด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนของกรมสามัญศึกษาโดยผ่านการนิเทศการศึกษาน่าจะเป็นบทเรียนและแนวทางที่นำสู่การปฏิบัติได้ไม่ยาก

เนื่องจากปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษา (Edtech) มากมายเข้ามาสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยระบบการนิเทศการศึกษายุคใหม่ ในการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงาน ขอนำเสนอให้มีการปรับโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นหน่วยงานระดับชาติ ในสังกัด สพฐ.ภายในโครงสร้างของหน่วยศึกษานิเทศก์ระดับชาติ

มีกลุ่มนิเทศการศึกษามัธยมศึกษา และกลุ่มนิเทศระดับประถมศึกษา ระดับเขตพื้นที่ (กรณีที่ไม่มีการยุบเขตพื้นที่)
ให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
และในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

โดยแต่ละเขตพื้นที่จะมีศึกษานิเทศก์ประจำเขต
ซึ่งในปัจจุบันได้มีโครงสร้างในลักษณะนี้อยู่แล้วในระดับเขต
แต่จะต้องปรับให้มีอัตรากำลังให้สอดคล้องกับรายวิชา/กลุ่มวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนทั้งประถมศึกษา
และมัธยมศึกษา ในกรณีที่มีการยุบเขตพื้นที่การศึกษา สพฐ.จัดให้มีหน่วยนิเทศประจำสำนักงานศึกษาธิการ
ภาคทุกภาคการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมอบอำนาจให้ศึกษาธิการภาค กำกับดูแล
และให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดทุกจังหวัด ประจำสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
เพื่อประสานงานระหว่างหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำภาคการศึกษา เพื่อประสานงานระหว่างหน่วยศึกษานิเทศก์
ประจำภาคการศึกษา และโรงเรียน รูปแบบโครงสร้างดังกล่าวนี้

จะเห็นได้จากการปฏิบัติงานในด้านการปรับปรุงการสอนในโรงเรียน
การสอนในโรงเรียนทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมีความเป็นเอกภาพทั้งด้านเนื้อหา และวิธีการด้วยมาตรการ
การนิเทศการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่
สำหรับในระดับสถานศึกษาควรมีการปรับองค์การในโรงเรียนทุกโรงเรียนให้มีกลุ่มงานนิเทศการศึกษาเพื่อมุ่งเป้าหมาย
การปรับปรุงการเรียนการสอนของคุณครู

ดังนั้น

การปรับปรุงการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วย
งานที่เกี่ยวข้องโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่
อาจย่อนยุคและประยุกต์ใช้การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของกรมสามัญศึกษาในอดีตเป็นฐานใน
การปฏิรูป

สุรัชย์ เทียนขาว

ที่มา [มติชน ฉบับวันที่ 5 ก.ค. 2560 \(กรอบข่าย\)](#)

เผยแพร่ทาง [เว็บไซต์กระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 4 กรกฎาคม 2560](#)